

Październik 2009 r.

**Dwunasty raport półroczny:
zmiany stosowanych w Unii Europejskiej
procedur i praktyk dotyczących
kontroli parlamentarnej**

przygotowany przez Sekretariat COSAC i przedstawiony na

**XLII Konferencji Komisji Wspecjalizowanych w Sprawach
Wspólnotowych i Europejskich
Parlamentów Unii Europejskiej**

5-6 października 2009 r.
Sztokholm

**Konferencja Komisji Wyspecjalizowanych w Sprawach Wspólnotowych i Europejskich
Parlamentów Unii Europejskiej**

SEKRETARIAT COSAC

RMD 02 J 032, 89 rue Belliard, B-1047 Bruksela, Belgia
e-mail: secretariat@cosac.eu | faks: +32 2 230 0234

Spis treści

Wstęp	4
Streszczenie	5
Rozdział 1. Przejrzystość procesu kontroli parlamentarnej	7
1.1 Publikowanie przez parlamenty dokumentów dotyczących spraw europejskich	7
1.2 Dokumenty rządowe potrzebne do przejrzystej i skutecznej kontroli parlamentarnej spraw europejskich	9
1.3 Publiczny dostęp do dokumentów parlamentarnych w sprawach europejskich	10
1.4 Informowanie opinii publicznej o przebiegu aktualnych negocjacji z UE	10
1.5 Otwartość i przejrzystość procesu kontroli parlamentarnej w UE	11
1.6 Biura informacji europejskiej.....	12
1.7 Plany zwiększenia przejrzystości rozpatrywania spraw europejskich	13
Rozdział 2. Kontrola parlamentarna programu sztokholmskiego	14
2.1 Wprowadzenie	14
2.2 Kontrola sprawowana przez komisje spraw europejskich	15
2.3 Zaangażowanie wyspecjalizowanych komisji	15
2.4 Zaangażowanie innych organów	16
2.5 Konkretny środki zapewniające koordynację w czasie kontroli	17
2.6 Doświadczenie wyniesione z kontroli programów z Tampere i haskiego	17
2.7 Współpraca międzyparlamentarna w zakresie kontroli programu sztokholmskiego	18

Wstęp

Niniejszy dokument jest dwunastym raportem półrocznym Sekretariatu Konferencji COSAC.

Raporty półroczne Sekretariatu Konferencji COSAC

Na XXX spotkaniu COSAC ustalono, że Sekretariat Konferencji COSAC będzie przygotowywać półroczne raporty rzeczowe, publikowane przed każdą konferencją plenarną. Celem tych raportów jest dokonanie przeglądu zmian w procedurach i praktykach Unii Europejskiej, które są istotne z punktu widzenia kontroli parlamentarnej.

Wszystkie raporty półroczne są zamieszczone pod adresem internetowym COSAC: <http://www.cosac.eu/en/documents/biannual/>

Dwa rozdziały tego raportu opierają się na informacjach dostarczonych przez parlamenty narodowe i przez Parlament Europejski.

Każdy rozdział rozpoczyna się od odpowiedniej części też przyjętych na spotkaniu przewodniczących COSAC, które odbyło się 6 lipca 2009 roku w Sztokholmie.

Przyjęto ogólną zasadę, że raport nie wymienia wszystkich parlamentów (izb), których dotyczy dana kwestia. Zamiast tego posłużono się przykładami, poprzedzonymi w tekście skrótem „np.”

Sekretariat COSAC jest wdzięczny parlamentom, które nadesłały materiały za ich współpracę.

Dane liczbowe

Spośród 27 państw członkowskich Unii Europejskiej w 14 istnieje parlament jednoizbowy, zaś w 13 dwuizbowy. Ze względu na istnienie zarówno systemów jednoizbowych jak i dwuizbowych, w 27 państwach członkowskich UE jest łącznie 40 izb parlamentów narodowych.

Parlamenty narodowe Austrii, Hiszpanii, Irlandii, Rumunii i Włoch, choć dwuizbowe, przesłały pojedyncze odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu sporządzanym przez Sekretariat COSAC.

Sekretariat COSAC otrzymał odpowiedzi od 40 parlamentów narodowych lub ich izb z 27 państw członkowskich oraz od Parlamentu Europejskiego. Odpowiedzi te zostały opublikowane w oddzielnym załączniku do niniejszego raportu półrocznego, który zamieszczono również pod adresem internetowym COSAC:

<http://www.cosac.eu/en/documents/biannual/>

Streszczenie

ROZDZIAŁ 1. Przejrzystość procesu kontroli parlamentarnej

Analiza odpowiedzi parlamentów (izb) pokazała **różnice pod względem stopnia przejrzystości** procesów kontroli parlamentarnej w Unii Europejskiej oraz **rozbieżne praktyki parlamentarne** w zakresie udostępniania opinii publicznej informacji o sprawach europejskich.

Niektóre parlamenty (izby) podejmują aktywne działania w zakresie **upubliczniania dokumentów instytucji UE**, co głównie dotyczy dokumentów otrzymywanych od Komisji Europejskiej. Z drugiej strony ponad połowa parlamentów (izb) **nie publikuje tych dokumentów**, ponieważ zostały one wytworzone przez osoby trzecie lub dlatego, że znajdują się one już w domenie publicznej.

Jeśli chodzi o **dokumenty otrzymywane od rządów**, przeważająca większość parlamentów (izb) nie publikuje ich, ponieważ zostały one upublicznione w witrynie internetowej rządu lub uważane są za niejawne.

Zdecydowana większość parlamentów (izb) jest **zadowolona z dokumentów** otrzymywanych od rządu, które umożliwiają im przeprowadzanie kontroli parlamentarnej spraw europejskich w przejrzysty i skuteczny sposób. Jednak kilka parlamentów (izb) wyraziło **zaniepokojenie późnym składaniem** dokumentów unijnych, **brakiem informacji** o kształtowaniu się stanowiska rządu, o porozumieniach osiągniętych w pierwszym czytaniu, nieskładaniem projektów konkluzji Rady i Rady Europejskiej oraz innych dokumentów oznaczonych jako przeznaczone dla ograniczonego grona adresatów.

Przeważająca większość **debat plenarnych**, łącznie z dotyczącymi spraw europejskich, jest otwarta dla publiczności. Ponadto są one często transmitowane w telewizji publicznej i/lub parlamentarnej, w radiu oraz w Internecie.

W ponad połowie parlamentów (izb) posiedzenia komisji spraw europejskich są zwykle otwarte dla publiczności. Ponadto wybrane posiedzenia są transmitowane w Internecie oraz telewizji publicznej lub parlamentarnej.

Kilka parlamentów (izb) utworzyło własne **Biura Informacji Europejskiej**, których zadaniem jest udzielanie informacji dotyczących spraw europejskich opinii publicznej, jak również deputowanym i pracownikom parlamentu. Jednak w większości parlamentów (izb) nie utworzono specjalnych jednostek udzielających obywatelom informacji o Unii Europejskiej.

Niektóre parlamenty (izby) wskazały **witryny internetowe** i zamieszczane w nich informacje jako główny kanał służący zwiększeniu przejrzystości działań związanych ze sprawami europejskimi dla opinii publicznej. Potrzeba **zwiększenia liczby debat nad sprawami europejskimi** jest również przedmiotem uwagi parlamentów narodowych. Kilka parlamentów (izb) wspomniało również bieżącą wewnętrzną debatę o potrzebie **zmiany procedur lub struktur administracyjnych** w celu zwiększenia przejrzystości przepływu informacji dotyczących UE oraz **popularyzacji ich posiedzeń plenarnych i posiedzeń komisji spraw europejskich**.

ROZDZIAŁ 2. Kontrola parlamentarna programu sztokholmskiego

Niemal wszystkie parlamenty (izby) przewidują poddanie **programu sztokholmskiego kontroli parlamentarnej przed przyjęciem go** przez Radę w grudniu 2009 roku oraz przed przedstawieniem wniosków dotyczących aktów prawodawczych opartych na tym programie.

W większości przypadków **za kontrolę programu sztokholmskiego odpowiada głównie komisja spraw europejskich**, przynajmniej do czasu przedstawienia projektów aktów prawnych. W wielu przypadkach przedmiotem kontroli jest komunikat Komisji, natomiast w innych przypadkach jest nim stanowisko rządu w sprawie komunikatu. Są również mieszane formy kontroli.

W większości parlamentów (izb) **kontrolą programu sztokholmskiego będzie się zajmować jedna lub kilka wyspecjalizowanych komisji**. Z reguły ich rolą jest uczestniczenie w debatach i/lub przedstawianie (pisemnych) opinii komisji spraw europejskich. Jednak w kilku przypadkach główną komisją odpowiedzialną w tym zakresie jest komisja wyspecjalizowana.

W wielu parlamentach (izbach) planuje się lub możliwe jest zorganizowanie **publicznej debaty** nad programem sztokholmskim, zważywszy na znaczenie tego dokumentu dla polityki UE.

Przewidywane procedury kontroli programu sztokholmskiego są w większości przypadków podobne do wykorzystywanych do kontroli wszystkich unijnych propozycji legislacyjnych. W niektórych parlamentach i izbach opierają się one na tych samych zasadach, co stosowane do kontroli programu z Tampere i programu haskiego.

Przeważająca większość parlamentów (izb) jest zdania, że **spotkania międzyparlamentarne** jako środek bezpośredniej wymiany doświadczeń między deputowanymi są **przydatnym instrumentem** w usprawnianiu kontroli w ogóle oraz w obszarze wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych w szczególności. Jeśli takie spotkanie odbywa się przed zapadnięciem ostatecznej decyzji w Radzie, może ono przyczynić się do zwiększenia skuteczności kontroli parlamentarnej.

Rozdział 1. Przejrzystość procesu kontroli parlamentarnej

Otwarty i przejrzysty proces kontroli ma pierwszorzędne znaczenie dla zapewnienia obywatelom możliwości śledzenia Unii Europejskiej i zwiększenia ich poczucia uczestnictwa. Przejrzystość jest zatem zawsze aktualną kwestią. Niektóre jej aspekty zostały już wcześniej opisane przez COSAC w drugim raporcie półrocznym (Przejrzystość i pochodzenie dokumentów – listopad 2004 rok) oraz w czwartym raporcie półrocznym (Przejrzystość w Radzie – październik 2005 rok).

Dyskusja nad przejrzystością często koncentruje się na dostępie do dokumentów, jednak zainteresowanie zwiększeniem przejrzystości w Unii Europejskiej i działania w tym kierunku wykraczają poza tę sferę. Jednym z przykładów jest poprawa otwartości obrad nad sprawami legislacyjnymi w Radzie. Szczególne znaczenie dla obywateli ma dostęp do informacji oraz możliwość śledzenia procedur w trakcie kontroli parlamentarnej konkretnych spraw europejskich.

Celem niniejszego rozdziału jest zbadanie przejrzystości procesu w parlamentach podczas przeprowadzania kontroli na różnych etapach procesu decyzyjnego w Unii. Zagadnienie to obejmuje dostępność dokumentów, które parlamenty otrzymują od instytucji UE i rządów w trakcie negocjacji. Obejmuje również otwartość parlamentów narodowych i Parlamentu Europejskiego pod względem informacji o rzeczywistych negocjacjach w Unii Europejskiej oraz o ich własnych procedurach kontroli i stanowiskach. Rozdział ten informuje, jakie informacje parlamenty udostępniają opinii publicznej oraz kiedy i w jaki sposób to czynią.

1.1 Publikowanie przez parlamenty dokumentów dotyczących spraw europejskich

Analiza odpowiedzi parlamentów (izb) pokazała **różnice pod względem stopnia przejrzystości** procesów kontroli parlamentarnej w Unii Europejskiej oraz **rozbieżne praktyki parlamentarne** w zakresie udostępniania opinii publicznej informacji o sprawach europejskich.

Jeśli chodzi o **dokumenty instytucji UE**, głównie Komisji Europejskiej (dalej zwanej „Komisją”), otrzymywanych w ramach „inicjatywy Barroso”, niektóre parlamenty (izby) podejmują aktywne działania na rzecz udostępniania tych dokumentów opinii publicznej. Na przykład bułgarskie Zgromadzenie Narodowe, duński Folketing, francuskie Zgromadzenie Narodowe i litewski Seimas **publikują te dokumenty w swoich witrynach internetowych**.

Niektóre parlamenty (izby) publikują tylko te dokumenty instytucji UE, które parlamenty postanowiły poddać **kontroli**. Na przykład francuski Senat i czeski Senat publikują tylko dokumenty dotyczące **początkowego etapu** unijnego procesu legislacyjnego, podlegające kontroli parlamentarnej.

Część parlamentów (izb) publikuje dokumenty instytucji UE tylko w **niektórych okolicznościach**. Na przykład słoweńska Rada Narodowa udostępnia unijne dokumenty opinii publicznej, kiedy **sprawa zostaje wprowadzona do porządku dziennego** sesji parlamentu lub jego organów roboczych. Fińska Eduskunta udostępnia opinii publicznej dokumenty i stanowiska rządu po **posiedzeniach Wielkiej Komisji** wraz z protokołami z tych posiedzeń. Niemiecki Bundestag publikuje niektóre unijne dokumenty pod przeprowadzaniu **debaty plenarnej** nad nimi. Natomiast maltańska Izba Deputowanych publikuje całe akta, łącznie z uzasadnieniem (memorandum wyjaśniającym) rządu i odpowiednimi dokumentami instytucji UE po **zakończeniu parlamentarnej kontroli w danej sprawie**. Wszystkie dokumenty przesyłane przez instytucje UE do brytyjskiej Izby

Gmin są udostępniane **na żądanie** przez Komisję Kontroli Spraw Europejskich lub Bibliotekę Izby Gmin.

Z drugiej strony ponad połowa parlamentów (izb) **nie publikuje dokumentów instytucji UE**. Opierają one tę decyzję na tym, że dokumenty te są wytwarzane przez osoby trzecie lub dlatego, że znajdują się już w domenie publicznej, tzn. są dostępne dla ogółu społeczeństwa na stronach internetowych instytucji UE, w internetowych bazach danych i w systemie IPEX.

W czeskiej Izbie Poselskiej dokumenty pochodzące od Komisji są prezentowane członkom Komisji do Spraw Europejskich w formie opatrzonych przypisami tygodniowych przeglądów sporządzanych przez Instytut Parlamentarny¹ i publikowanych na stronie internetowej Instytutu. Natomiast cypryjska Izba Reprezentantów udostępnia takie dokumenty zainteresowanym podmiotom i organizacjom pozarządowym, kiedy zostaną one poproszone o wyrażenie swojej opinii w określonej sprawie badanej przez parlamentarną Komisję do Spraw Europejskich. Węgierskie Zgromadzenie Narodowe zapewnia bezpośredni dostęp do dokumentów unijnych, które zostały objęte kontrolą lub umieszczone w porządku dziennym Komisji do Spraw Unii Europejskiej poprzez umieszczenie odnośnika do unijnych baz danych w witrynie internetowej komisji. Zamiast publikowania unijnych dokumentów, Dyrekcja ds. Unii Europejskiej bułgarskiego Zgromadzenia Narodowego wydaje tygodniowy biuletyn „Euronews” (w wersji drukowanej i elektronicznej), zawierający rubrykę „Wiadomości z instytucji europejskich”.

Jeśli chodzi o **dokumenty otrzymywane od rządu**, przeważająca większość parlamentów (izb) **nie publikuje** ich. Jednak w niektórych przypadkach są one dostępne dla opinii publicznej na stronach internetowych rządu a ich kopie można otrzymać na żądanie of komisji spraw europejskich (np. brytyjska Izba Gmin). W Niderlandach dokumenty, które Izba Reprezentantów otrzymuje od rządu, unijne propozycje legislacyjne poddawane parlamentarnej kontroli pomocniczości oraz dokumenty wymagające zatwierdzenia przez parlament przed ich zatwierdzeniem przez rząd w Radzie WSiSW są publikowane przez Państwowy Urząd Wydawniczy.

Z drugiej strony w duńskim Folketingu **wszystkie dokumenty** z unijnych instytucji, rządu, organizacji pozarządowych, osób prywatnych itd. przesyłane do Komisji do Spraw Unii Europejskiej i/lub wyspecjalizowanych komisji są **automatycznie publikowane** w witrynie internetowej parlamentu, o ile nie zostały oznaczone jako poufne lub przeznaczone dla ograniczonej grupy adresatów. Wszystkie publiczne dokumenty są również publikowane w witrynie internetowej Biura Informacji Europejskiej Folketingu. Szwedzki Riksdag stosuje podobną praktykę, jeśli chodzi o dokumenty rządowe.

Parlament Europejski prowadzi własny publiczny rejestr dokumentów i wydaje raporty roczne dotyczące dostępu do dokumentów od 2001 roku.² W 2007 roku witryna internetowa Parlamentu Europejskiego została wzbogacona o nowy element, dający obywatelom bezpośredni dostęp do dokumentów komisji parlamentarnych według procedur, komisji lub typów dokumentów. Ponadto **Obserwatorium Legislacyjne Parlamentu Europejskiego (Oeil)** zapewnia dostęp do streszczeń każdego etapu procedury, w który Parlament Europejski jest zaangażowany, jak również odnośniki do dokumentów sporządzonych przez unijne instytucje.

¹ Jednostka zapewniająca obsługę informacyjno-analityczną deputowanych do parlamentu.

² Rozporządzenie 1049/2001 określa ograniczenia dotyczące publicznego dostępu do dokumentów, których ujawnienie mogłoby w istotnym stopniu zagrazić bezpieczeństwu publicznemu, stabilności waluty, obronności i sprawom wojskowym lub interesom unijnej polityki zagranicznej, prywatności życia osobistego i niektórym aspektom tajemnicy handlowej, które muszą być wyważone w odniesieniu do interesów prywatnych lub publicznych.

Litewski Seimas ma pełny dostęp do wspólnej z rządem bazy danych LINESIS³. Do tej bazy dostęp mają tylko deputowani do parlamentu i zatrudnieni w nim urzędnicy służby cywilnej zajmujący się sprawami unijnymi, lecz również zarejestrowani wcześniej partnerzy ekonomiczno-społeczni, organizacje pozarządowe i deputowani do Parlamentu Europejskiego. Te ostatnie trzy grupy mają dostęp do tzw. „lustrzanej” wersji bazy LINESIS, w której mogą śledzić m.in. unijne dokumenty, elementy narodowych stanowisk i harmonogramy dla potrzeb koordynacji międzyinstytucjonalnej. Litewska Komisja do Spraw Unii Europejskiej ma również dostęp do rządowej bazy danych ESDUS, która zawiera dokumenty Rady, raporty wewnętrzne itp.

Dwa parlamenty **planują zwiększyć otwartość i przejrzystość swoich procedur kontroli spraw europejskich**. Portugalskie Zgromadzenie Republiki testuje bazę danych, która pokazuje przebieg kontroli unijnych dokumentów w parlamencie. Ta baza danych będzie dostępna dla ogółu społeczeństwa i ma zawierać wszystkie unijne dokumenty otrzymane przez Zgromadzenie Republiki (poza poufnymi stanowiskami rządu). Również słowacka Rada Narodowa planuje udostępnienie obywatelom swojej wewnętrznej bazy danych dokumentów unijnych i związanych z nimi dokumentów krajowych, poza narodowymi stanowiskami w sprawie projektów unijnych aktów prawnych.

Większość parlamentów (izb) udostępnia informacje opinii publicznej tylko wówczas, gdy są one dostępne w oficjalnym języku lub językach danego państwa członkowskiego. Natomiast niderlandzki Senat i szwedzki Riksdag udostępniają dokumenty odpowiednio w języku niderlandzkim i w szwedzkim, zaś w razie braku takiej wersji, w języku angielskim.

1.2 Dokumenty rządowe potrzebne do przejrzystej i skutecznej kontroli parlamentarnej spraw europejskich

Zdecydowana większość parlamentów (izb) jest **zadowolona z dokumentów** otrzymywanych od rządu, które umożliwiają im przeprowadzanie kontroli parlamentarnej spraw europejskich w przejrzysty i skuteczny sposób.

Kilka parlamentów wskazało, że ich rządy mają **konstytucyjny obowiązek** udzielania parlamentom informacji o sprawach Unii Europejskiej. Takie postanowienia są zawarte m.in. w konstytucjach Finlandii, Francji, Niemiec, Niderlandów i Litwy.

Jednak kilka parlamentów (izb) wyraziło **zaniepokojenie późnym składaniem** dokumentów unijnych przez rząd (słowacka Rada Narodowa), **brakiem informacji** o kształtowaniu się stanowiska rządu (czeska Izba Poselska), o porozumieniach osiągniętych w pierwszym czytaniu (duński Folketing, węgierskie Zgromadzenie Narodowe), nieskładaniem projektów konkluzji Rady i Rady Europejskiej (brytyjska Izba Gmin) oraz innych unijnych dokumentów oznaczonych jako przeznaczone dla ograniczonego grona adresatów (Izba Lordów). W swoim Raporcie o współdecydowaniu i kontroli przeprowadzanej przez parlamenty narodowe z lipca 2009 roku⁴ Komisja Spraw Unii Europejskiej Izby Lordów stwierdziła, że „**są sytuacje, kiedy parlament nie otrzymuje właściwych dokumentów umożliwiających mu skuteczne kontrolowanie unijnych propozycji legislacyjnych**”. W raporcie tym stwierdzono również, że regulamin Rady nie zawiera przepisów uniemożliwiających przekazywanie ich parlamentom narodowym. W tym kontekście warto wspomnieć, że w Niderlandach opracowano specjalną procedurę w celu dostarczania niderlandzkiemu parlamentowi unijnych dokumentów oznaczonych klauzulą „poufne” (*restraint*) lub wyższą. Z niektórych odpowiedzi można również wywnioskować, że rządy udzielają niektórych informacji związanych z UE tylko **na żądanie parlamentu lub izby** (np. cypryjska Izba Reprezentantów, polski Senat, rumuński parlament), oraz że w niektórych przypadkach

³ System informacyjny dotyczący litewskiego członkostwa w UE.

⁴ http://www.parliament.uk/parliamentary_committees/lords_eu_select_committee.cfm

decyzję o udzieleniu żądanych informacji pozostawia się do uznania rządu (np. francuski parlament).

1.3 Publiczny dostęp do dokumentów parlamentarnych w sprawach europejskich

Jeśli chodzi o możliwość dostępu społeczeństwa do dokumentów wytwarzanych przez komisje spraw europejskich, większość parlamentów (izb) podejmuje aktywne działania w zakresie upubliczniania tych dokumentów. Z zasady **niemal wszystkie parlamenty udostępniają własne dokumenty**, takie jak raporty, protokoły, uchwały, stanowiska, opinie itp. w witrynach parlamentarnych i w niektórych przypadkach publikują je w **wersji papierowej**. Do parlamentów udostępniających własne dokumenty opinii publicznej w wersji papierowej należą np. belgijski Senat, czeski parlament, niemiecki Bundesrat i litewski Seimas. Inne publikują wszystkie jawne dokumenty w swoich witrynach internetowych oraz wybrane dokumenty w wersji papierowej, np. izby irlandzkiego Oireachtasu. Dokumenty wytwarzane przez węgierskie Zgromadzenie Narodowe w trakcie procesu kontroli nie są dostępne dla opinii publicznej, ponieważ zarówno stanowisko rządu, jak i stanowisko parlamentu są zastrzeżone jako niejawne, choć publikuje się opinie wyspecjalizowanych komisji i stenogramy wszystkich jawnych posiedzeń komisji.

Kilka parlamentów nie publikuje obecnie tych dokumentów, lecz zamierza to uczynić w najbliższej przyszłości.

1.4 Informowanie opinii publicznej o przebiegu aktualnych negocjacji z UE

Większość parlamentów narodowych stwierdziła w swoich odpowiedziach, że informuje opinię publiczną o bieżących negocjacjach z UE, choć w większości parlamentów (izb) **informacje są udostępniane pośrednio**, tzn. poprzez dokumenty, komunikaty prasowe, zapisy przesłuchań, protokoły itp. Tylko kilka parlamentów (izb) odpowiedziało, że nie informuje opinii publicznej o bieżących negocjacjach z UE, np. belgijski Senat, maltańska Izba Reprezentantów i hiszpańskie Kortezy Generalne. W Hiszpanii rząd jest konstytucyjnie uprawniony do prowadzenia wszystkich negocjacji międzynarodowych i europejskich i Kortezy nie biorą udziału w tych negocjacjach. Również węgierskie Zgromadzenie Narodowe wspomniało, że informowanie społeczeństwa o negocjacjach z UE jest obowiązkiem rządu.

Niektóre parlamenty (izby) informują opinię publiczną o stanie negocjacji **na żądanie**, np. austriacki parlament, grecka Izba Deputowanych i łotewski Saeima. Na przykład jeśli brytyjska Izba Gmin otrzymuje takie żądanie od obywatela, udziela tyle informacji, ile ich komisja posiada, lecz również doradza wnioskodawcy skontaktowanie się z odpowiednim ministerstwem.

Kilka parlamentów (izb) informuje opinię publiczną o przebiegu bieżących negocjacji z UE poprzez **umożliwienie obywatelom obserwowania zwykłych prac parlamentarnych**. Na przykład bułgarskie Zgromadzenie Narodowe udziela informacji o sprawach europejskich, organizując jawne przesłuchania w komisjach z udziałem przedstawicieli rządu, czeski Senat – poprzez organizowanie publicznych debat plenarnych i w komisjach, fińska Eduskunta – poprzez publikowanie dokumentów, w tym stanowisk, w ramach sprawozdań fińskiego rządu doła Wielkiej Komisji, włoski parlament – za pośrednictwem publicznej bazy odpowiednich dokumentów, łącznie z zapisami, stenogramami i protokółami oraz jawnymi informacjami rządu.

1.5 Otwartość i przejrzystość procesu kontroli parlamentarnej w UE

Przegląd debat poświęconych kontroli parlamentarnej w sprawach europejskich ujawnił rozbieżne praktyki, zależnie od tego, czy debaty te toczą się na forum plenarnym, czy w komisjach parlamentarnych, przy czym komisje spraw europejskich traktuje się jako oddzielną kategorię.

Przeważająca większość **debat plenarnych**, łącznie z debatami dotyczącymi spraw europejskich, jest otwarta dla publiczności. Ponadto są one transmitowane „na żywo” w telewizji publicznej (np. debaty niemieckiego parlamentu, węgierskiego Zgromadzenia Narodowego, niderlandzkiej Izby Reprezentantów) lub retransmitowane (np. czeski Senat, łotewska Saeima). Warty zauważenia jest fakt, że parlamenty włoski, francuski, grecki, luksemburski, portugalski, rumuński i słoweński transmitują debaty parlamentarne we **własnych kanałach parlamentarnych**. Do końca 2009 roku duński Folketing również uruchomił własną stację telewizyjną, która będzie transmitować zarówno posiedzenia komisji spraw europejskich, jak i posiedzenia plenarne.

Debata plenarna są również **transmitowane przez radio**. Na przykład całe posiedzenia plenarne węgierskiego Zgromadzenia Narodowego są transmitowane na żywo przez radio. Sporadycznie debata plenarna są transmitowane przez radio z Parlamentu Europejskiego, łotewskiej Saeimy i niemieckiego Bundesratu. Ostatnio grecka Izba Deputowanych uruchomiła własną **stację radiową** (jako projekt pilotażowy) do transmitowania debat plenarnych i w komisjach.

Mając na celu osiągnięcie jak największej przejrzystości, debata w wielu parlamentach i izbach są **transmitowane w Internecie** (np. austriacka Rada Narodowa, parlamenty belgijski, czeski i polski, Parlament Europejski, fińska Eduskunta, litewski Seimas, hiszpański Kongres Deputowanych i brytyjska Izba Lordów).

Wszystkie posiedzenia komisji, poza rzadkimi wyjątkami, są w wielu parlamentach lub izbach **otwarte dla publiczności**, np. w belgijskim Senacie, czeskim parlamencie, niderlandzkiej Izbie Reprezentantów, Parlamencie Europejskim, polskim parlamencie, słowackiej Nadzie Narodowej i słoweńskiej Radzie Narodowej. Posiedzenia komisji odbywają się za zamkniętymi drzwiami tylko wówczas, „gdy uzasadnia to specyfika przedmiotu debaty” (portugalskie Zgromadzenie Republiki)

W ponad połowie parlamentów (izb) **posiedzenia komisji spraw europejskich są zwykle otwarte dla publiczności** (np. austriacki parlament, belgijska Izba Reprezentantów, duński Folketing, izby irlandzkiego Oireachtasu (łącznie z odprawami organizowanymi przed GAERC przez ministra spraw zagranicznych), maltańska Izba Deputowanych, polski parlament i rumuński parlament). W wyjątkowych sytuacjach odbywają się posiedzenia zamknięte, np. kiedy komisja lub rząd chcą przeprowadzić poufną dyskusję lub podczas debaty nad poufnymi dokumentami lub informacjami. Na przykład komisje spraw europejskich brytyjskiego parlamentu odbywają publiczne posiedzenia podczas wysłuchiwanie opinii, lecz nie podczas debaty nad sprawami europejskimi.

Ponadto część parlamentów **transmituje w Internecie** przynajmniej niektóre **spotkania swoich komisji spraw europejskich** (np. duński Folketing, maltańska Izba Deputowanych, brytyjska Izba Lordów (podczas formalnych przesłuchań) i estoński Riigikogu (udzielanie mandatu przed posiedzeniami Rady Europejskiej)). Posiedzenia Komisji do Spraw Unii Europejskiej szwedzkiego Riksdagu są transmitowane w Internecie i w telewizji publicznej, kiedy premier zasięga opinii w sprawach, które mają być przedmiotem obrad Rady Europejskiej. Niektóre parlamenty (izby), podobnie jak izby irlandzkiego Oireachtasu i niderlandzki Senat, rozważają obecnie możliwość transmitowania w Internecie wybranych posiedzeń komisji. Warto zauważyć, że wszystkie posiedzenia podkomisji poświęcone

przyszłości Irlandii w Unii Europejskiej były transmitowane na żywo w Internecie. W niektórych przypadkach posiedzenia komisji spraw europejskich są również transmitowane w telewizji publicznej lub parlamentarnej.

Jednak część komisji spraw europejskich **z reguły obraduje za zamkniętymi drzwiami** (np. niderlandzki Senat, estoński Riigikogu, litewski Seimas (w praktyce coraz więcej posiedzeń odbywa w trybie jawnym), fińska Eduskunta, słoweńskie Zgromadzenie Narodowe oraz obie izby parlamentów niemieckiego, włoskiego i francuskiego). Są jednak przypadki, kiedy posiedzenia te są otwarte dla prasy (np. węgierskie Zgromadzenie Narodowe, francuski Senat i cypryjska Izba Reprezentantów).

Jeśli chodzi o spotkania **wyspecjalizowanych komisji**, praktyka jest również bardzo różna. Na przykład wyspecjalizowane komisje litewskiego Seimasu odbywają posiedzenia w trybie jawnym na temat projektów unijnych aktów prawnych, lecz posiedzenia są zamknięte dla publiczności, kiedy toczy się debata nad narodowym stanowiskiem. Z drugiej strony posiedzenia wyspecjalizowanych komisji austriackiej Rady Narodowej toczą się przeważnie za drzwiami zamkniętymi, zaś wyjątkiem są debaty plenarne nad raportami członków rządu.

Jeśli chodzi o udostępnianie **informacji o debatach dotyczących kontroli spraw europejskich i ich wynikach** opinii publicznej, parlamenty (izby) wykorzystują różne instrumenty, łącznie z publikacją:

- ogłoszeń w prasie o planowanych debatach plenarnych (np. szwedzki Riksdag);
- porządek obrad parlamentarnych (np. litewski Seimas);
- podsumowania poszczególnych pozycji porządku obrad plenarnych (np. niemiecki Bundesrat);
- raporty komisji (np. francuskie Zgromadzenie Narodowe, brytyjski parlament);
- protokoły (pełna wersja) (np. portugalskie Zgromadzenie Republiki);
- zapisy stenograficzne posiedzeń plenarnych (np. polski Senat);
- komunikaty prasowe (np. fińska Eduskunta, Parlament Europejski);
- biuletyny, notatki z każdego posiedzenia komisji spraw europejskich z bezpośrednimi odnośnikami do dokumentów unijnych (np. polski Sejm, węgierskie Zgromadzenie Narodowe);
- tygodniowe raporty z kontroli unijnych dokumentów (brytyjska Izba Gmin);
- miesięczne biuletyny na temat raportów i przyszłych debat (brytyjska Izba Lordów);
- skrócone opisy decyzji parlamentarnych (np. szwedzki Riksdag);
- konferencje prasowe (np. bułgarskie Zgromadzenie Narodowe, Parlament Europejski);
- bezpłatny popularny miesięcznik poświęcony debatom parlamentarnym (np. czeski Senat);
- „Facebook” (komisja spraw europejskich estońskiego Riigikogu).

1.6 Biura informacji europejskiej

Kilka parlamentów (izb) **utworzyło własne biura informacji europejskiej**, udzielające przystępnych informacji o sprawach europejskich obywatelom, jak również deputowanym do parlamentu i personelowi parlamentarnemu. Są to: duński Folketing, niderlandzka Izba Reprezentantów i Senat, łotewska Saeima, litewski Seimas, polski Sejm i szwedzki Riksdag. Warto zauważyć, że biblioteka węgierskiego Zgromadzenia Narodowego prowadzi Bibliotekę Depozytową Unii Europejskiej, w której dokumenty i informacje dotyczące UE są udostępniane obywatelom.

Jednak w większości parlamentów (izb) nie zostały utworzone specjalne biura informacji europejskiej i w związku z tym informacje o sprawach Unii Europejskiej są udostępniane **zwykłymi kanałami**. W niektórych przypadkach **zaangażowana jest tylko jedna jednostka**, choć częściej **przekazywanie informacji o UE opinii publicznej wchodzi w zakres**

działania kilku jednostek organizacyjnych. Jednostkami, które zwykle się tym zajmują, albo same albo we współpracy z innymi, stosowanie do struktury administracyjnej danego parlamentu (izby) są: departament spraw europejskich, komisja spraw europejskich, departament public relations i mediów, centrum informacji dla gości i departament analiz.

Wreszcie niektóre parlamenty (izby) **nie mają specjalnej jednostki** udzielającej obywatelom informacji o Unii Europejskiej, jak w przypadku brytyjskiej Izby Lordów, niemieckiego Bundesratu, maltańskiej Izby Deputowanych, austriackiego parlamentu i hiszpańskich Kortezów Generalnych. Choć izby irlandzkiego Oireachtasu obecnie nie mają biura informacji europejskiej, Wspólna Komisja do Spraw Unii Europejskiej i podkomisja ds. przyszłości Irlandii w UE zaleciły utworzenie takiego biura. Natomiast grecka Izba Deputowanych zamierza utworzyć w najbliższej przyszłości biuro mające udzielać obywatelom rzeczowych informacji o Unii Europejskiej, korzystając z zasobów nawet pięciu istniejących departamentów administracyjnych.

1.7 Plany zwiększenia przejrzystości rozpatrywania spraw europejskich

Obecny przegląd uwzględnia potrzebę zidentyfikowania toczących się aktualnie debat i ewentualnych planów na przyszłość, będących przedmiotem dyskusji w parlamentach narodowych. Na debaty te będzie mieć niewątpliwie wpływ z jednej strony możliwe wejście w życie Traktatu z Lizbony, o czym wspomniała belgijska Izba Reprezentantów, oraz niestety również brak środków wynikający z obecnego kryzysu ekonomicznego, na co wskazała lotewska Saeima.

Jeśli chodzi o kwestie, nad którymi obecnie toczy się debata, niektóre parlamenty (izby) wskazały **witryny internetowe** i udostępniane we nich informacje jako główny kanał służący poprawie przejrzystości w sprawach europejskich w oczach opinii publicznej. Parlamenty narodowe dostrzegają również potrzebę **organizowania większej liczby debat dotyczących spraw europejskich**. Niektóre parlamenty (izby) wspomniały również o toczącej się wewnętrznej debacie nad potrzebą **zmodyfikowania swoich procedur lub struktur administracyjnych** w celu umożliwienia bardziej przejrzystego przepływu informacji o Unii Europejskiej. **Upowszechnianie informacji o posiedzeniach plenarnych i spotkaniach komisji spraw europejskich** jest również istotną kwestią dla niektórych parlamentów (izb), albo dlatego, że planują one transmitowanie niektórych obrad albo dlatego, że toczy się obecnie debata nad otwarciem dla publiczności posiedzeń komisji spraw europejskich, które obecnie odbywają się za zamkniętymi drzwiami.

Parlament Europejski uczestniczy obecnie w międzyinstytucjonalnym projekcie pilotażowym **TRANS-JAI: przejrzystość w obszarze wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości**. Projekt ten ma na celu zwiększenie przejrzystości procesu stanowienia prawa unijnego w tym obszarze poprzez zapewnienie natychmiastowego dostępu za pośrednictwem Internetu do pełnego zestawu jawnych dokumentów Rady, Parlamentu Europejskiego, Komisji i Urzędu Publikacji Unii Europejskiej, kiedy tylko właściciel danego dokumentu wprowadzi go do systemu. Projekt ten powinien zostać uruchomiony w marcu 2010.

Inne **plany**, które są obecnie przedmiotem debaty w parlamentach (izbach) obejmują zwiększenie zaangażowania społeczeństwa w posiedzenia komisji spraw europejskich, usprawnienie przekazywania informacji studentom i uczniom oraz produkcję i rozpowszechnianie ulotek o instytucjach i parlamentach Unii Europejskiej.

Rozdział 2. Kontrola parlamentarna programu sztokholmskiego

Negocjacje w sprawie następnego pięcioletniego programu dotyczącego współpracy w zakresie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych mają się rozpocząć podczas szwedzkiej prezydencji w Radzie. Wywodzący się z programów z Tampere i haskiego⁵ nowy program sztokholmski stworzyłby ramy współpracy na lata 2010-2014 w tej dziedzinie, co obejmuje m.in. współpracę policji i organów celnych, współpracę w dziedzinie prawa karnego i cywilnego, jak również politykę azylową, migracyjną i wizową. Jest to zatem szeroki program polityczny, obejmujący kwestie należące do podstawowych obowiązków parlamentów, kwestie, które mają również fundamentalne znaczenie dla obywateli Europy. Program ten może dotyczyć zarówno komisji spraw europejskich, jak i wyspecjalizowanych komisji parlamentów UE.

Jest rzeczą oczywistą, że poszczególne propozycje legislacyjne, które mają być wprowadzane w różnych obszarach polityki, które program obejmuje będą podawane kontroli. Zważywszy na znaczenie programu dla obywateli, oraz celem zapewnienia jego skutecznego wpływu można znaleźć silne uzasadnienie dla kontroli parlamentarnej decyzji politycznych w ramach programu jako takiego oraz jego przekształcania się w plany działania i konkretne środki.

Niniejszy rozdział analizuje możliwości uzyskania w parlamentach akceptacji dla tego rodzaju wieloletniego programu politycznego poprzez opisanie, w jaki sposób parlamenty przewidują kontrolę nad programem sztokholmskim i jego różnymi elementami, kiedy taka kontrola zostanie przeprowadzona i przez które organy parlamentarne.

2.1 Wprowadzenie

Po wstępnych dyskusjach w Radzie i grupach roboczych od 2007 roku Komisja przedstawiła **komunikat⁶ z 10 czerwca 2009** roku o przyszłości programu sztokholmskiego (dalej zwanego „komunikatem”). Oczekuje się, że Rada będzie kontynuowała prace w tej dziedzinie, mając na celu przyjęcie programu na początku grudnia i przedstawienie go Radzie Europejskiej 10-11 grudnia 2009 roku. Na późniejszym etapie zostaną opracowane plany działania, które z kolei będą stanowiły podstawę poszczególnych propozycji legislacyjnych i innych przepisów szczególnych. Poniżej wzmianki o „programie sztokholmskim” oznaczają wszystkie te (oraz pozostałe) etapy.

Z odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu wynika, że **niemal wszystkie** parlamenty (izby) postanowiły zbadać lub przewidują **zbadanie sprawy przed przyjęciem samego programu** oraz przed przyjęciem jakichkolwiek propozycji aktów prawodawczych opartych na programie sztokholmskim.

W kilku przypadkach kontrola rozpoczęła się przed opublikowaniem komunikatu. Wielka Komisja fińskiej Eduskunty została poinformowana o przebiegu prac przez ministrów rządu już w 2007 roku. Jesienią 2008 roku francuskie Zgromadzenie Narodowe oraz włoska Izba Deputowanych przyjęły teksty wyrażające ich poglądy na przyszłe prace w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych (dalej zwanego „WSiSW”). Wiosną 2009 roku komisje spraw europejskich węgierskiego Zgromadzenia Narodowego, francuskiego Senatu i niemieckiego Bundestagu wysłuchały raportów odpowiedzialnych ministrów oraz w tym ostatnim przypadku również wiceprzewodniczącego Komisji odpowiedzialnego za obszar wymiaru sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa, p. Jacques’a BARROT. W niektórych parlamentach dyskutowano nad przyszłymi zmianami w dziedzinie WSiSW w

⁵ Ostatnie pięcioletnie programy WSiSW: od 1999 do 2005 roku (program z Tampere) oraz od 2005 do 2009 roku (program haski).

⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady – Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w służbie obywateli, COM (2009)262 wersja ostateczna.

bardziej lub mniej regularny sposób, nie wiążąc tych debat konkretnie z programem sztokholmskim.

Wielu respondentów stwierdza, że **kontrola programu sztokholmskiego będzie u nich przebiegać zwykłym trybem** i żadna z odpowiedzi nie wskazuje, że zostaną wprowadzone jakieś nowe struktury lub procedury. Oznacza to chyba, że parlamenty (izby) mają już procedury, które uważają za odpowiednie do prowadzenia w instytucjach unijnych kontroli przygotowań wieloletnich dokumentów wyznaczających kierunki polityki w wielkiej skali, jak program sztokholmski.

Oczywiście **zastosowane procedury są różne w poszczególnych parlamentach (izbach)**. Dotyczy to kontroli przeprowadzanej przez ich komisje spraw europejskich, jak również zaangażowania wyspecjalizowanych komisji lub innych organów parlamentarnych.

2.2 Kontrola sprawowana przez komisje spraw europejskich

Jeśli chodzi o komisje spraw europejskich, główna linia podziału przebiega, jak zwykle, pomiędzy systemami opartymi na dokumentach i na procedurach („mandatowymi”). **W wielu parlamentach (izbach) wspomniany komunikat jest przedmiotem kontroli** w komisjach spraw europejskich. Niektóre zaczęły – lub nawet zakończyły – te prace przez przerwę letnią. Jest również wiele takich - cypryjska Izba Reprezentantów, duński Folketing, łotewska Saeima, słowacka Rada Narodowa i **inne izby, które analizują stanowiska swoich rządów** na temat komunikatu lub odpowiedniej pozycji porządku obrad Rady. Z oczywistych powodów ich kontrola zaczyna się nieco później, tzn. po przedstawieniu przez rząd swojego stanowiska lub propozycji. Żadna z odpowiedzi nie wskazuje, że rząd przedstawił stanowisko dotyczące komunikatu w odpowiednim czasie, by umożliwić rozpoczęcie kontroli na tej podstawie przed przerwą letnią.

Są również **mieszane formy kontroli**. Niektóre komisje spraw europejskich, np. w greckiej Izbie Deputowanych, litewskim Seimasie i brytyjskiej Izbie Gmin, badają dokument, jak również później stanowisko rządu, otrzymując pisemne i/lub ustne raporty od rządu na temat negocjacji w Radzie. W szwedzkim Riksdagu komunikat był przedmiotem kontroli wyspecjalizowanych komisji, natomiast komisja spraw europejskich będzie udzielać rządowi mandatu przed posiedzeniami Rady.

Jeśli chodzi o etapy następujące po przyjęciu programu sztokholmskiego, tylko czeski Senat i słowacka Rada Narodowa wyraźnie stwierdzają, że kontrola obejmie również **plany działania** itp. oparte na tym programie. Jednak z wielu odpowiedzi można wywnioskować, że tak właśnie będzie. Wielu respondentów wymienia kolejne **projekty aktów prawnych** i jest rzeczą oczywistą, że projekty te będą **poddawane kontroli w praktycznie wszystkich parlamentach (izbach)**, choć w niektórych przypadkach będzie dokonywana selekcja oparta na analizie poszczególnych przypadków lub według określonych kryteriów, zgodnie z przyjętymi przez dany parlament (izbę) procedurami.

2.3 Zaangażowanie wyspecjalizowanych komisji

W **większości parlamentów (izb)** w kontrolę programu sztokholmskiego **będzie zaangażowana jedna lub kilka wyspecjalizowanych komisji**. Tylko polski Sejm wskazuje, że nie przewiduje się tego (choć jest to możliwe). Brytyjska Izba Lordów jest pośrednim przypadkiem, ponieważ jej komisja spraw europejskich ma kilka podkomisji, które w pewnym sensie funkcjonują jak wyspecjalizowane komisje w stosunku do Komisji Specjalnej do Spraw Unii Europejskiej. Podobnie Komisja do Spraw Zagranicznych i Europejskich maltańskiej Izby Reprezentantów mają swoje grupy robocze zajmujące się różnymi obszarami polityki.

Liczba zaangażowanych komisji i charakter ich zaangażowania są różne w poszczególnych parlamentach i izbach oraz w poszczególnych przewidywanych fazach.

W kilku parlamentach i izbach wyspecjalizowana komisja odpowiada za przyjęcie ostatecznej opinii parlamentu lub izby w sprawie programu sztokholmskiego, za złożenie wniosku o podjęcie przez izbę ostatecznej decyzji, lub za ogólną kontrolę w dziedzinie WSiSW. Ma to miejsce w niemieckim Bundestagu, niderlandzkim parlamencie, szwedzki Riksdagu oraz oczywiście Izbie Deputowanych Luksemburga, gdzie nie ma komisji zajmującej się wyłącznie sprawami europejskimi. Komisje te **mogą poprosić inne właściwe komisje o opinie**. W czeskim Senacie Komisja Spraw Zagranicznych, Obrony i Bezpieczeństwa odpowiada za sprawy drugiego i trzeciego filara oraz będzie w związku z tym, w późniejszych fazach, odpowiedzialna za kontrolę odpowiednich części programu sztokholmskiego.

We włoskim parlamencie kontrola programu sztokholmskiego będzie przeprowadzana wspólnie przez komisje spraw konstytucyjnych i sprawiedliwości obu izb, na podstawie opinii Komisji ds. Polityk Unii Europejskiej. W Senacie Republiki proszona jest również o opinię Komisja Spraw Zagranicznych.

Jednak **zazwyczaj główną odpowiedzialność za kontrolę programu sztokholmskiego ponosi komisja spraw europejskich**, przynajmniej do czasu przedstawienia projektów aktów prawnych. Tak więc rola **wyspecjalizowanych komisji jest zwykle uczestniczenie w debatach i/lub przedstawianie opinii (na piśmie)**. W niektórych przypadkach komisja spraw europejskich może prosić o takie opinie odpowiednie wyspecjalizowane komisje; w innych przypadkach może umożliwić im przedstawienie swoich opinii.

W niektórych parlamentach i izbach przewiduje się **wspólne spotkania** komisji spraw europejskich i jednej lub kilku wyspecjalizowanych komisji w formie przesłuchań, „okrągłych stołów” lub dyskusji z odpowiedzialnymi ministrami w ramach procedury kontroli. W innych parlamentach i izbach takie spotkania są organizowane samodzielnie przez komisję spraw europejskich. Inną możliwością, wykorzystywaną np. przez francuski Senat i brytyjską Izbę Gmin jest organizowanie przez komisję spraw europejskich debat, w których wszyscy członkowie danej izby mogą zabierać głos i które są otwarte dla publiczności.

Później, w **fazie legislacyjnej, rola wyspecjalizowanych komisji często staje się ważniejsza**, niż wówczas, gdy badane są ogólne dokumenty dotyczące polityki. Na przykład w polskim Senacie badanie propozycji legislacyjnych przeprowadza odpowiednia wyspecjalizowana komisja, natomiast Komisja Spraw Europejskich może być proszona o opinię. Niektóre parlamenty (izby) wyraźnie stwierdzają, że ich wyspecjalizowane komisje są zaangażowane we wprowadzanie w życie nowych przepisów unijnych.

2.4 Zaangażowanie innych organów

Podobnie jak w przypadku innych organów parlamentarnych (poza komisjami spraw europejskich lub wyspecjalizowanymi komisjami), wielu respondentów wspomina, że planuje się zorganizowanie **debaty plenarnej** nad programem sztokholmskim. Kilka parlamentów wskazuje, że nie przewidują one takiej debaty. Oczywiście w fazie realizacyjnej parlament (izba) będą musiały zajmować się kwestiami WSiSW, kiedy tylko wystąpi potrzeba stanowienia prawa w celu dokonania transpozycji nowych przepisów unijnych do prawa narodowego.

W węgierskim Zgromadzeniu Narodowym jego posiedzenia konsultacyjne (stanowiące sposobność do konsultacji z premierem i ministrem spraw zagranicznych przed

posiedzeniami Rady Europejskiej) mogłyby zajmować się programem sztokholmskim w ramach programu Rady Europejskiej.

Niektóre parlamenty (izby) wspominają, że pewną rolę do odegrania mają organy eksperckie lub organy administracyjne, poza personelem odpowiednich komisji.

2.5 Konkretnie środki zapewniające koordynację w czasie kontroli

Wiele parlamentów ogranicza się do stwierdzenia, że **nie ma żadnych konkretnych środków** zapewniających koordynację między różnymi organami parlamentarnymi zaangażowanymi w kontrolę. Dlatego będą one wykorzystywać postanowienia zawarte w ich regulaminach. Jednak niektóre parlamenty (izby) wskazały środki, które mogłyby być wykorzystane do usprawnienia kontroli programu sztokholmskiego.

Dość wiele parlamentów lub izb wspomina np. o możliwości zwoływania **wspólnego posiedzenia różnych komisji** (grecka Izba deputowanych, niemiecki Bundestag, luksemburska Izba Deputowanych, słoweńskie Zgromadzenie Narodowe, portugalskie Zgromadzenie Republiki i belgijski Senat). Aby zapewnić koordynację w tym zakresie, francuski senat i szwedzki Riksdag odpowiednio dobrały skład swoich komisji spraw europejskich; członkowie komisji spraw europejskich są również członkami wyspecjalizowanej komisji. Zapewnia to osobiste powiązanie komisji spraw europejskich z innymi odpowiednimi komisjami wyspecjalizowanymi.

Kilka parlamentów (izb) podkreśla **uprzywilejowaną pozycję swoich komisji spraw europejskich** wraz z ich ostateczną rolą koordynacyjną przed wydaniem końcowej opinii (np. łotewski Seimas, portugalskie Zgromadzenie Republiki, słoweńskie Zgromadzenie Narodowe lub czeska Izba Poselska). Duński Folketing stwierdza, że jego Komisja do Spraw Unii Europejskiej nie koordynuje działań poszczególnych organów zaangażowanych w kontrolę, choć zaleca wyspecjalizowanym komisjom przekazywanie ich opinii Komisji do Spraw Unii Europejskiej, jeśli więcej wyspecjalizowanych komisji będzie zaangażowanych w kontrolę tej samej sprawy. Niektóre parlamenty (izby) wskazują na **koordynacyjną rolę sekretariatu komisji spraw europejskich** (parlament rumuński i belgijska Izba Deputowanych).

2.6 Doświadczenie wyniesione z kontroli programów z Tampere i haskiego

Niektóre parlamenty wspominają o swoim doświadczeniu, które wykorzystają w kontroli programu sztokholmskiego.

Wśród parlamentów (izb), które nie wykorzystują lub nie planują wykorzystywania doświadczeń zdobytych przy badaniu programów z Tampere i/lub haskiego są np. takie, które nie były członkami Unii Europejskiej, kiedy te programy były badane oraz takie, które wprowadziły zmiany do swoich regulaminów i/lub praktyk od czasu programu z Tampere lub programu haskiego.

2.7 Współpraca międzyparlamentarna w zakresie kontroli programu sztokholmskiego

Parlamenty (izby) **niemal jednomyślnie** wyrażają opinię, że **współpraca międzyparlamentarna stanowi cenny przyczynek** do usprawnienia kontroli programu sztokholmskiego. Jednak kilka parlamentów (izb) nadesłało sceptyczne lub negatywne odpowiedzi, koncentrujące się przeważnie na udzielaniu mandatu swoim rządów, które uważają, że współpraca międzyparlamentarna ma niewielkie znaczenie w tym względzie (fińska Eduskunta, duński Folketing, estoński Riigikogu, węgierskie Zgromadzenie Narodowe i brytyjska Izba Gmin).

Większość parlamentów (izb) dostrzega **największe korzyści w bezpośrednich spotkaniach między deputowanymi** (a konkretnie sprawozdawcami lub przewodniczącymi) w ramach współpracy na poziomie UE, współpracy dwustronnej lub regionalnej. Często wskazywanym powodem, dla których spotkania te są wysoko cenione jest to, że stanowią one okazję do wzajemnej inspiracji i wzbogacania wiedzy poprzez wymianę najlepszych praktyk i doświadczeń i informacji zarówno w sprawach merytorycznych, jak i proceduralnych. Spotkania międzyparlamentarne mogą również odgrywać pewną rolę w **ostrzeganiu przed możliwymi problemami** i są na ogół doceniane jako okazja do uzyskania szerszego niż krajowy obrazu w danej sprawie. Parlament Europejski i czeski Senat wyrażają ambicję ustanowienia bliższych relacji między parlamentami w zakresie oceny polityk WSiSW w oparciu o postanowienia Traktatu z Lizbony.

W konkretnym kontekście kontroli programu sztokholmskiego niektóre parlamenty wskazują na korzyści wynikające ze zorganizowania wspólnych spotkań parlamentarnych w Parlamencie Europejskim oraz XLII spotkania COSAC w Sztokholmie, poświęconych tej tematyce. Podkreślono, że **terminy tych spotkań** w szczególności oraz ogólnie każdego tego rodzaju spotkania mają **istotne znaczenie**, tzn. ważne jest, by odbywały się one przed podjęciem odpowiedniej decyzji przez Radę. Kilka parlamentów (izb) (czeska Izba Poselska, francuski Senat, luksemburska Izba Deputowanych) podkreśla jednak, że nie należy rozwijać nowych form spotkań międzyparlamentarnych, podczas gdy jedna izba (słoweńskie Zgromadzenie Narodowe) sugeruje, że zwłaszcza w obszarze WSiSW szwedzka prezydencja mogłaby wprowadzić nowe formy współpracy, aby zwiększyć skuteczność i przejrzystość kontroli w tych sprawach.

Ponadto niektóre parlamenty wspominają IPEX jako przydatny instrument wymiany informacji, zaś inne podkreślają rolę parlamentów narodowych w Brukseli w tym zakresie.